

# Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

## PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm<sup>2</sup> 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

## ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACTIEI Telegrafului Român,  
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

## ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei  
Pe 6 luni: 12 lei  
Cont nr. 49.8.01

## Credința noastră

### 37. Sf. Împărtășanie și încheierea Sf. Liturghii

După rugăciunea „Tatăl nostru”, vine momentul în care preotul și credincioșii se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului și Iisus se sălășluiește în ființa celor ce îl primesc cu credință, cu dragoste și cucernicie. De aceea preotul binecuvintează, zicând: „Pace tuturor” și credincioșii răspund: „Și duhului tău” — adică preotul și credincioșii — cutremurați de „Cina cea de Taină” la care îi cheamă Mântuitorul — înlătură toată grija, toată tulburarea, toată vrăjmășia, tot ce este răutate, tot păcatul și în liniștea sufletului, cu evlavie, bunătate și închinare se apropie de sfântul altar. Preotul continuă a zice: „Capetele noastre Domnului să le plecăm”, și credincioșii răspund: „Ție Doamne”, mărturisind astfel prin cuvânt și prin aplecarea capului într-o smerenie că atât preotul cât și credincioșii își dăruiesc întreaga ființă lui Hristos-Dumnezeu. În vreme ce credincioșii cântă: „Ție Doamne”, preotul se roagă în taină, mulțumind lui Dumnezeu-Tatăl, cel atotputernic și mult milostiv, și cerind ca El să caute „spre cei ce și-au plecat capetele lor” și „cele puse înainte nouă tuturor spre bine” să le întocmească „după trebuința deosebită a fiecăruia” (în călătorie, boală etc.). Această nu pentru că am fi vrednici (de ajutorul lui Dumnezeu și de Sf. Împărtășanie), ci „cu harul și cu îndurările și cu iubirea de oameni a Unuia Născut Fiului Tău, cu care ești binecuvântat, împreună cu Prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh...”, căci Tatăl, Fiul și Sfântul Duh lucrează împreună mântuirea noastră. În vreme ce credincioșii răspund: „Amin”, preotul se roagă în taină ca Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, Cel ce este în cer împreună cu Tatăl și „aici” (în biserică, la altar) este „în chip nevăzut împreună cu noi”, să-l învrednicească a se împărtăși cu „preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge” și, prin el (preot), să se împărtășească și credincioșii de acest dumnezeiesc dar. Deci Sfânta Împărtășanie se dă de Iisus Hristos prin slujitorii altarelor, căci Sfinților Apostoli și urmașilor lor (arhiepiscopii și preoți) — și nu altora — a poruncit Mântuitorul: „Faceți aceasta spre pomenirea mea” (Luca 22, 19). Preotul însă — știind că e nevrednic de această dumnezeiască slujire și că e slujitor al Domnului, nu după vrednicia sa (cine ar putea spune că e vrednic de aceasta?), ci prin harul lui Dumnezeu (I Corinteni 15, 10) — se roagă în taină cu înțreită închinăciune: „Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește” (Curăția sufletească a preotului a fost simbolizată și prin spălarea mâinilor în timpul Axionului). Numai încredințat de curăția ce o primește de la Dumnezeu și de milostivirea Domnului, preotul îndrăznește să zică cu glas mare: „Să luăm aminte, Sfințele Sfinților”, ridicând totodată Sfântul Trup deasupra discului cu amândouă mâinile și făcând cu Sf. Trup semnul Sf. Cruci în cele patru părți ale discului. Aceasta închipuie răstignirea lui Iisus. E momentul cutremurător în care Iisus Hristos cel răstignit ne cheamă să ne împărtășim cu Trupul și Sângele Lui. Dar Sfințele Daruri sînt pentru sfinți, adică pentru aceia care duc o viață bineplăcută lui Dumnezeu, care s-au pregătit pentru aceasta prin Sf. Spovedanie, prin rugăciune, prin dragoste și fapte bune. Adică nu numai pentru cei ce sînt Sfinți, cei ce au ajuns la sfințenia vieții —, ci și pentru credincioșii care merg pe calea virtuții și se străduiesc să pășească pe urmele Sfinților, să urmeze lui Hristos, fiecare după rîvna neostoită și puterile sale. De altfel, cu conștiința că nimeni nu e cu adevărat sfânt, credincioșii răspund: „Unul

Sfânt, unul Domn, Iisus Hristos, într-o mărirea lui Dumnezeu-Tatăl, Amin”, adică Sfânt cu adevărat este Iisus Hristos, care sfințește pe toți cei ce fac voia Lui cea Sfântă și care se împărtășesc cu Trupul și Sângele Lui. Urmează pregătirea pentru Sf. Împărtășire. În timp ce se împărtășește preotul în altar, credincioșii cântă chinonicul (priceasna) care exprimă comuniunea tuturor în preamărirea lui Dumnezeu. Preotul ridică Sf. Agneț și îl frînge în patru părți (după tăietura în formă de cruce, făcută la Proscomidie), zicând în taină: „Se sfărîmă și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărîmă și nu se desparte, Cel ce se mănîncă pururea și niciodată nu se sfîrșește, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește.” Adică Iisus Hristos cel ce s-a jertfit pentru noi este Pîinea vieții, este veșnic, deci nu se sfîrșește niciodată, e întreg în fiecare parte și fărâmitură și ne sfințește prin împărtășire. Apoi le așează cu miezul în sus pe sf. disc, partea cu IIS(us) spre răsărit, partea cu HS spre apus, partea cu NI spre mieznoapte și partea cu KA spre miezăzi (deci în formă de cruce). Aceasta ne amintește de „frîngerea pîinii” la Cina cea de Taină (Luca 22, 19) și simbolizează răstignirea și moartea Domnului. Așezarea părțicelor în patru puncte cardinale arată că jertfa de pe Cruce a adus-o Mântuitorul pentru toți oamenii din cele patru părți ale lumii. Apoi preotul ia partea cu IIS, face cu ea Sf. Cruce deasupra potirului și o pune în potir, zicând: „Plinirea potirului credinței Sfântului Duh” (Amin). Preotul primește apă caldă de la diacon (sau de la crîsnic), o binecuvintează („Binecuvîntată este căldura sfinților Tăi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”) și o toarnă în chipul crucii, zicând: „Căldura credinței plină de Duhul Sfânt. Amin.” Prin punerea părțicelor IIS în potir se împreună Sf. Trup cu Sf. Sânge în amîndouă fiind Iisus cel răstignit, iar prin apa caldă se reprezintă momentul cînd din coasta lui Iisus cel răstignit, împunsă cu sulița de un ostaș, „a ieșit sânge și apă” (Ioan 19, 34). Căldura e și semnul vieții, „puterea dătătoare de viață a Trupului și Sîngelui Domnului”. Căldura înseamnă de asemenea „credința fierbinte”, cu care trebuie să ne apropiem de Sf. Împărtășanie. Această credință vine de la Sf. Duh și cere și încrederea noastră deplină în Iisus Hristos. După aceasta preotul pune în palma dreaptă (pe burete) părțica HS (dacă sînt mai mulți preoți, părțica HS e tăiată cu copia în atîtea bucăți cîți preoți slujesc spre a se împărtăși fiecare), zicând: „Cinstitul și Prea Sfântul Trup al Domnului, Dumnezeului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie preotului (N) spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci.” Înainte de a se împărtăși se roagă: „Cred Doamne și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu”. .. (mărturisește astfel credința în Iisus Hristos), „că acesta este însuși Prea Curat Trupul Tău și acesta este însuși Scump Sângele Tău”. De asemenea preotul se recunoaște a fi păcătos și nevrednic, cerînd de la Mîntuitorul să-i ierte greșelile și să-l învrednicească a se împărtăși cu Sf. Taine „spre iertarea păcatelor și spre viața de veci”. Apoi se roagă: „Cinei Tale celei de taină, Fiul lui Dumnezeu, astăzi pîrtăș mă primește...”, mărturisind că tîlharul: „Pomeneste-mă Doamne într-o împărăție Ta.” Și încheie cu ruga ca Sf. Împărtășanie să nu-i fie spre osîndă, „ci spre tămăduirea sufletului și a trupului”. Aflîndu-se în fața lui Iisus Hristos, preotul mărturisește cu inimă înfrîntă și duh smerit că este nevrednic

de dumnezeiescul dar al Trupului și Sîngelui Domnului și se roagă împreună cu tîlharul de pe cruce pentru mîntuire prin milostivirea Domnului. Și cu adevărat cine, oricît de îmbunătățită viață ar avea, se poate socoti vrednic a se împărtăși cu Trupul și Sângele Mîntuitorului? Alergăm toți la mila cea mare a lui Hristos și întru pocăință cerem binecuvîntarea Sa, darurile Sale cerești, nevoindu-ne să împlinim cît mai deplin voia Lui cea sfîntă.

După aceea preotul (sau preoții) se împărtășește cu Sf. Trup al Domnului. Apoi fiecare preot se împărtășește de trei ori din Sf. Potir „cu Cinstitul și Sfîntul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.” Și ștergîndu-și buzele și Sf. Potir, zice: „Iată s-a atins de buzele mele și va șterge fărădelegile mele și de păcatele mele mă va curăți.”

Dacă nu sînt credincioși de împărtășit, preotul pune în Sf. Potir părțile NI și KA, rostind rugăciunile: „Învierea lui Hristos văzînd, să ne închinăm Sfîntului Domnului Iisus...”; „Luminează-te, luminează-te noue Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit...”; „O Paștile cele mari și preasfințite Hristoase...”, „dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine mai cu adevărat în ziua cea neînserată a împărăției Tale.” — Aceste rugăciuni arată că punerea în Sf. Potir a părților NI și KA închipuie învierea lui Hristos. Preotul se împărtășește cu Domnul cel răstignit și înviat, într-o nădejde că va ajunge să se împărtășească în împărăția cea veșnică de vederea mării Lui cei dumnezeiești. După aceasta preotul toarnă în Sf. Potir miridele (părțicelile pentru Născătoarea de Dumnezeu, cele 9 cete ale Sfinților și cele pentru vii și morți), zicînd: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu Cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinților Tăi.” Apoi mulțumește lui Dumnezeu că l-a învrednicit de primirea Sf. Taine și cere să-i îndrumeze viața pe calea cea bună, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor Sfinților.

Dacă sînt credincioși de împărtășit, preotul — după ce s-a împărtășit — nu pune în Sf. Potir părțile NI și KA, nici miridele, ci ia „cele două sfinte părți NI și KA din Sfîntul Trup”, le taie în bucățele mici (ca să ajungă pentru împărtășirea acestor credincioși) și le pune în Sfîntul Potir. Pe sf. Disc rămîn numai părțicelile (scoase la Proscomidie), care se numesc miride, pentru Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, pentru cele nouă cete de Sfinți, pentru vii (episcopi, conducători, credincioși) și morți. Miridele nu se toarnă în Sf. Potir, decît după ce s-a săvîrșit împărtășirea credincioșilor. Aceasta pentru că — după cum am mai spus — numai Sf. Agneț e Trupul lui Hristos. Miridele nu sînt Trupul lui Hristos, ci reprezintă pe cei pomeniți și pe cei pentru care s-au adus. De aceea preotul care din greșală a turnat miridele în Sf. Potir înainte de împărtășirea credincioșilor și din această greșală ar ajunge să împărtășească pe cineva cu miride și nu cu părțile NI și KA, acesta știe că acel credincios a rămas neîmpărtășit cu Trupul Domnului și el însuși a săvîrșit păcat de moarte, pentru că n-a fost atent la rînduiala, după care e deosebite mare între Sf. Trup al Domnului și miride. Un astfel de preot este osîndit și în cer și pe pămînt.

Preotul (preoții) se împărtășește din partea HS, pentru că preotul reprezintă pe Hristos-Preotul

(Continuare în pag. 2)

# Sfînta Împărtășanie...

(Urmare din pag. 1)

(Arhiereul) cel Mare. Credincioșii se împărtășesc din părțile NI și KA, de la Sf. Agneț, pentru că Nica (limba greacă) înseamnă în românește „biruitor”, adică credincioșii sînt aceia pe care Mîntuitorul i-a adus la El, la început prin Sfinții Apostoli, apoi pînă astăzi prin ierarhii și preoții Bisericii. Deci în credincioșii din toate părțile lumii se arată biruința lui Hristos, căci ei trăiesc în duhul lui Hristos. Ierarhii, preoții și credincioșii se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului și astfel devin „un trup” duhovnicesc, adică mădulare ale Bisericii lui Hristos, în care lucrează Duhul lui Hristos.

Preotul iese cu Sf. Potir în ușile împărătești și cheamă pe credincioși: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați.” Apoi rostește cu credincioșii rugăciunile pentru Sf. Împărtășanie: „Cred Doamne și mărturisesc...”, „Cinei Tale celei de taină...”, „Nu spre judecată sau spre osîndă...”. După aceea fiecare credincios primește din Potir cu lingurița Sf. Trup și Sânge al Domnului „spre iertarea păcatelor și spre viața de veci” — în timp ce strana cîntă: „Cinei Tale” sau „Trupul lui Hristos primiți...”. Lingurița închipuie cleștele cu care un serafim a atins cu un cărbune aprins buzele proorocului Isaia. După ce sînt împărtășiți toți credincioșii, ei rostesc după preot rugăciuni de mulțumire pentru că au fost încredințați de împărtășirea cu Sfintele Taine și făgăduiesc a vieții după voia cea sfîntă a Domnului.

După aceasta preotul binecuvîntează din ușile împărătești cu Sf. Potir pe credincioși zicînd: „Mîntuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvîntează moștenirea Ta.” — În vreme ce credincioșii cîntă: „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc”..., preotul pune în Sf. Potir miridele și alte fărîmituri de pe Sf. Disc sau de pe antimis. Apoi tămîiază Sf. Potir, zicînd de trei ori: „Înalță-te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pămîntul mărirea Ta.” După aceea, avînd Sf. Potir (acoperit) deasupra Sfîntului Disc (cu acopereminte, steluță, copie și linguriță), preotul se întoarce de la altar și rostește din ușile împărătești: „Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor” (Credincioșii: Amin). Duce Sf. Disc și Sf. Potir și le pune pe proscomidier, tămîind de trei ori. Cuvintele: „Înalță-te peste ceruri...”, „Totdeauna, acum și pururea...”, reprezintă înălțarea Domnului la cer, dar ne amintește și de făgăduința Mîntuitorului că El va fi cu Biserica Sa „pînă la sfîrșitul veacurilor” (Fapt. Ap. 1, 9; Matei 20, 28). De fapt așezarea Sf. Potir și Sf. Disc la Proscomidier închipuie așezarea lui Iisus de-a dreapta Tatălui, iar tămîierea reprezintă „harul Duhului Sfînt, dar Sfinților Apostoli după învierea Domnului”. În acest timp credincioșii cîntă: „Să se umple gurile noastre de lauda Ta Doamne, ca să lăudăm mărirea Ta; că ne-ai învrednicit pe noi a ne împărtăși cu sfințele, dumnezeieștile, nemuritoare, preacuratele și de viață făcătoarele Tale Taine. Întărește-ne pe noi întru sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta. Aliluia” (de trei ori).

Într-adevăr, cu cîtă curăție sufletească și trupească, cu cîtă credință și evlavie, cu cîtă dragoste de Dumnezeu și de semenii, cu cîtă cutremurare sufletească și bucurie ne apropiem noi (preot și credincioși) de Sfintele Daruri și ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului, ca Hristos să sălășluie în noi și să ne ridice la cer, la o viață de sfințenie! Și aceasta nu prin vrednicia noastră, căci oricîte fapte bune am face, în fața lui Dumnezeu, sîntem nevrednici de acest mare dar. Ci prin harul lui Dumnezeu, prin milostivirea Lui Iisus Hristos, am devenit locaș al Domnului Sfînt. De aceea lăudăm pe Dumnezeu (Aliluia). De aceea cerem de la Iisus Hristos să ne ajute ca — de vreme ce El s-a sălășluit întru noi — în fiecare zi să „învățăm dreptatea” Lui și să ne întărească întru sfințenia Lui. Adică: dacă ne-am împărtășit cu Hristos-Domnul se cuvine ca în fiecare zi să ducem o viață vrednică de Hristos, viață în care să nu stăpînescă păcatul, răutatea, ci virtutea și bunătatea, sfințenia lui Hristos. Totodată, prin Sfînta Împărtășanie se întărește unitatea în Hristos a Bisericii, a tuturor mădularelor ei, căci cei ce se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului devin un trup, adică una în Biserica numită — Trup al lui Hristos (Efes. 4, 3—12, 16; Coloseni 1, 18—25; Romani 12, 4—5).

Toate acestea se cuprind și în ectenia rostită după așezarea sfințelor daruri la proscomidier. Și

anume: „... cu vrednicie să mulțumim Domnului” pentru primirea dumnezeieștilor Taine: să fim mîntuiți, miluiți și păziți prin harul lui Dumnezeu; cerem ca toată ziua (de azi) să o trăim în pace, desăvîrșit sfîntă și fără de păcat, și toată viața noastră, pe noi înșine și unii pe alții lui Hristos Dumnezeu să o dăm. Motivul este: Că Dumnezeu este sfințirea noastră și Lui îi înălțăm mărirea — Tatălui, Fiului și Sfîntului Duh — acum și pururea și în vecii vecilor. (Amin).

Cu acestea s-a terminat momentul Sfintei Împărtășiri și urmează încheierea Sfintei Liturghii. Preotul, ieșind la rugăciunea amvonului, zice: „Cu pace să ieșim.” Credincioșii răspund: „Întru numele Domnului.” Preotul: „Domnului să ne rugăm.” Credincioșii: „Doamne, miluiește.” E vorba de ieșirea preotului în biserică cu fața spre ușile împărătești, dar și de faptul că în curînd credincioșii vor pleca de la biserică spre casele lor. Ei pleacă „în numele Domnului”, adică vor viețui după voia cea sfîntă a lui Hristos. Pentru această viețuire sfîntă, ei cer mila și ajutorul lui Dumnezeu. În rugăciunea amvonului cerem milă și binecuvîntare, plinirea Bisericii, sfințirea și preamărirea celor ce iubesc casa Domnului, pace lumii, bisericilor, preoților, ocîrmuitorilor și la tot poporul. Că de la Părintele luminilor vine toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit și Lui înălțăm mărirea, mulțumită și închinăciune. Credincioșii cîntă: „Amin. Fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă-n veac” (de trei ori). În acest timp preotul intră în altar, se apleacă în fața sfințelor Taine (așezate pe proscomidier), mărturisind că Hristos este plinirea legii și proorociilor, Cel ce a plinit toată rînduiala părintească (dată de Tatăl) și cere de la Domnul să umple „de bucurie și de veselie inimile noastre”. Adică, preotul, prin care Hristos a împlinit la Sfînta Liturghie rînduiala dată Lui de Tatăl pentru mîntuirea tuturor, cere să i se dea bucuria de a sluji Sfînta Liturghie totdeauna și în vecii vecilor. De bucurie umple Iisus Hristos și inimile credincioșilor, care se închină Lui și se împărtășesc cu Trupul și Sângele Lui.

Apoi preotul cere binecuvîntarea Domnului, cu al Său har și a Sa iubire de oameni, peste toți credincioșii —, preamărește pe Iisus Hristos („Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție”) și cere de la Mîntuitorul, ca pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale, ale Sfinților Apostoli, ale Sfîntului bramului Bisericii, ale Sfîntului care a întocmit Sf. Liturghie, ale Sfîntului zilei, ale dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și ale tuturor Sfinților, să ne miluiește și să ne mîntuiască pe noi ca un bun și de oameni iubitor.

Și încheie: „Pentru rugăciunile sfinților părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi”. Apoi preotul consumă Sfintele Taine rămase în potir și așează sfințele vase curate la locul lor. Citește rugăciunile de mulțumire și alte rugăciuni. Între altele, rugăciunea dreptului Simeon, cînd a văzut pe Iisus, cel așteptat ca Mesia: „Acum sîcbozește pe robul Tău, Stăpîne, ... că văzură ochii mei mîntuirea Ta...”, adică pe Mîntuitorul cel ce ni se arată și ni se dăruiește în Sf. Liturghie (Luca 2, 29—32).

Credincioșii primesc anafura (bucăți din prescura Agnețului). La unele praznice se face ungerea cu untdelemn.

Astfel se încheie dumnezeiasca Liturghie, care înfățișează viața Mîntuitorului, în centrul căreia este Jertfa Domnului și împărtășirea noastră cu Trupul și Sângele Lui. Sînt momente în care Cerul se coboară în sufletele noastre și noi ne înălțăm la Cer. E sfînta slujbă — dată de Mîntuitorul la Cina cea de Taină Sfinților Săi Apostoli și transmisă nouă prin ierarhii și preoții Bisericii Ortodoxe, ca astfel Hristos să sălășluie în noi și noi să viețuim în Hristos. De aceea preotul și credincioșii, care s-au pregătit pentru a lua parte cu vrednicie la Sf. Liturghie și care s-au împărtășit, sînt copleșiți de o bucurie, de o fericire negrăită, căci pentru aceștia sînt adevărate cuvintele: „În biserică mării Tale stînd, în cer a sta ni se pare”. Această trăire în Hristos, însă, nu se limitează la bucuria sufletului, ci ea se arată în felul cum viețuim între oameni, adică ea cere ca toți să ducem o viață de sfințenie, de dragoste de om, de Biserică, de patrie și popor, de pace, muncă și rodnicie continuă, căci scris este: „Nu cel ce zice Doamne, Doamne, va intra întru împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu celui din ceruri”. Așadar „după roadele lor îi veți cunoaște” (Matei 7, 20—21). Și: „Cine iubeste pe Dumnezeu, să iubescă și pe aproapele său” (I Ioan 4, 21) și din iubire să se străduiască zi de zi, clipă de clipă, ca viața tuturor să fie tot mai bună, tot mai luminoasă, ca țara noastră să înflorească mereu, ca pacea să fie atotbiruitoare în lume și între toți oamenii. Duhul Sfintei Liturghii nu e numai bucuria unei clipe, ci izvor de apă vie, care face bine roditoare viața fiecăruia și viața Bisericii, viața tuturor.<sup>1</sup>

† NICOLAE  
Mitropolitul Ardealului

Notă: La articolele despre Sf. Liturghie am folosit „Învățătura de Credință Creștină Ortodoxă”, tipărită cu purtarea de grijă a P. F. Patriarh Justinian; Cartea pr. prof. Petre Vintilescu: „Liturghierul explicat”, cartea și studiile pr. prof. Ene Braniște și alte cărți și studii de Liturgică.

## Păcate împotriva familiei

Este de neîgăduit că familia este cea mai importantă comunitate socială, de aceea ea este prețuită și ocrotită deopotrivă atît de statul nostru socialist, cît și de Biserică.

Statul nostru socialist urmărește în mod deosebit ocrotirea și consolidarea familiei nu numai prin legile care se cuprind în Codul familiei, ci și prin alte legi care pedepsesc abaterile de la îndatoririle față de familie. De aceea, el pedepsește pe toți cei ce încalcă drepturile membrilor familiei, ca și pe cei ce nu-și îndeplinesc îndatoririle lor familiale, căutînd pe cale legală să restabilească relațiile normale dintre membrii familiei: soț și soție, părinți și copii, acolo unde acestea au fost tulburate. Mai mult, etica societății noastre socialiste vestejește și condamnă toate manifestările imorale din cadrul familiei, iar opinia publică sancționează cu promptitudine toate atitudinile condamnable, scandaluri, maltratarea unui soț de către celălalt, maltratarea copiilor, imoralitatea și adulterul, neîmplinirea îndatoririlor familiale, abandonul familial și altele.

În această acțiune de consolidare a vieții de familie sînt chemate să-și dea concursul și contribuția și alte instituții dinăuntrul statului. Dintre acestea face parte și Biserica noastră, care astăzi — ca de altfel și în trecut — dă statului nostru socialist un prețios sprijin în acest scop. Aceasta o face în virtutea misiunii ei, ca și a învățăturii creștine despre familie și importanța ei. Astfel, Biserica socotește familia nu numai drept cea mai importantă comunitate socială, ci o consideră drept instituție dumnezeiască, instituită de Dumnezeu în

rai (cf. Gen. 2, 24), iar după învățătura ei, legătura ce se creiază între bărbat și femeie prin căsătorie este mai puternică și mai apropiată decît oricare altă legătură dintre două persoane, fie aceasta chiar de sînge: „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amîndoi un trup” (Gen. 2, 24). În Noul Testament, această legătură a fost ridicată de Mîntuitorul Hristos la rangul de taină, ea fiind făcută după chipul legăturii dintre Hristos și Biserică. De aceea Sf. Apostol Pavel zice despre ea: „Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserică” (Efes. 5, 32). Din acest motiv, Sfînta noastră Biserică prețuiește familia în mod deosebit, considerînd-o un adevărat sanctuar, o vatră a celor mai însemnate virtuți creștine. De aceea ea îndeamnă necontenit pe credincioși să prețuiească și să cinstească această instituție, ducînd o viață curată și nepătată înăuntrul ei și să se ferească de săvîrșirea unor păcate care sapă la temelie ei. Astfel de păcate sînt: beția, scandalul, imoralitatea (adulterul, desfrîul), neîndeplinirea datoriei față de familie, abandonul familial, refuzul achitării pensiei alimentare față de soție și copii, dezinteresul și lipsa totală de grijă față de copii și altele.

O manifestare antifamilială și antisocială în același timp este scandalul provocat în familie, în majoritatea cazurilor de către soț. De cele mai multe ori scandalul e provocat de beție sau de minie nestăpînită și aduce cu sine maltratarea soției și copiilor, care își află scăparea prin fugă sau datorită intervenției vecinilor, fiind nevoiți

(Continuare în pag. 4)

## INFORMAȚII

— Duminică, 17 decembrie 1972, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc, după Sf. Liturghie, festivitatea consacrată aniversării a 25 de ani de la proclamarea Republicii.

Au fost prezenți P. C. consilieri și angajații Centrului Arhiepiscopesc, P. C. profesori, studenții teologi, salariați ai Institutului, preoți din oraș și alți participanți.

Ședința a fost deschisă de P. C. prof. Dr. N. Neaga.

Axată pe evenimentul menționat, P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu a rostit apoi o cuvântare în care, cu multă căldură și într-o formă deosebit de atrăgătoare, a tălmăcit nu numai bucuria participanților prilejuită de această mare aniversare patriotică, ci a prezentat și aspecte din multele și marile realizări împlinite în Patria noastră de la proclamarea Republicii.

Tot cu acest prilej, corul studenților teologi a interpretat următoarele compoziții patriotice: „Tre culori” de C. Porumbescu, „Înălță-te frumoasă țară” de I. Chișescu și „Frumoasă este Patria mea” de Gh. Șoima.

— Aniversarea împlinirii unui sfert de veac de la proclamarea Republicii a fost sărbătorită și pe plan parohial, Duminică, 31 decembrie 1972.

Astfel, în această zi, după Sf. Liturghie, C. preoți au oficiat un Te-Deum, după care au rostit o cuvântare ocazională intitulată: „La a 25-a aniversare a proclamării Republicii”.

În partea finală a cuvântării, la a cărei alcătuire au fost ajutați de îndrumarul primit de la Centrul Arhiepiscopesc, C. preoți au subliniat realizările mai deosebite, atât pe plan social, economic, cultural etc., cât și pe plan bisericesc, din parohiile respective.

— Și în acest an praznicul Nașterii Domnului, Crăciunul, și-a revărsat peste preoți și credincioșii noștri bogăția darurilor sale duhovnicești, de bucurie sufletească, de pace lăuntrică și între noi, precum și noi puteri în lucrarea binelui.

Potrivit rînduiei statornice încă de pe vremea profesorului, dirijorului și compozitorului Timotei Popovici, la Catedrala noastră mitropolitană din Sibiu a avut loc, în cadrul vecerniei din ajunul Crăciunului, Duminică, 24 decembrie 1972, un bogat și înălțător program de colinde executat de corul catedralei, sub conducerea P. C. prof. Gh. Șoima și C. diacon asist. I. Popescu. Despre frumusețea și rostul colindelor noastre a vorbit cu acest prilej C. diacon C. Voicu.

Luni, 25 decembrie 1972, prima zi de Crăciun, în Catedrala mitropolitană s-a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă de către I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și P. S. Episcop-vicar Visarion, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

La precesă a fost citită pastorală la Nașterea Domnului, pe care I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a trimis-o preoților și credincioșilor din Arhiepiscopie. Foarte bogată în cuvînt arhieresc de învățătură, Pastorală a fost axată îndeosebi pe creșterea noastră duhovnicească, sufletească, în Iisus Hristos, Domnul nostru.

A fost hirotonit preot C. diacon I. Dobre și, pentru rîvna arătată în grija față de rosturile noastre bisericești, au fost distinși și hirotesiti cîteți cîntărețul bisericesc Gr. Forsea și episcopul Gh. Comiza de la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Marti, a doua zi de Crăciun, Sf. Liturghie arhierescă a fost săvîrșită de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, iar la precesă a predicat P. C. prot. I. Vlad despre copilăria lui Iisus.

— Luni, 1 ianuarie 1973, Tăierea împerejur și Sf. Vasile, după Sf. Liturghie, în cadrul căreia s-a rostit o rugăciune specială de mulțumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra Bisericii și Patriei noastre în cursul anului care s-a scurs, la reședința mitropolitană din Sibiu a avut loc îndătinată recepție.

A vorbit P. S. Episcop-vicar Visarion care, în numele salariaților de la Centrul arhiepiscopesc și de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, exprimă I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului un mînnunchi de bune doriri pentru noul an care ne stă în față.

Subliniind faptul că anul 1972 a adus un spor de prosperitate și de prestigiu Patriei noastre, P. S. Sa încheie: „Ne exprimăm — Înalt Prea Sfinție — simțămintele noastre de devotament și dragoste și vă dorim sănătate, că-i mai bună decît toate”, împliniri bogate în anul 1973, promițîndu-vă că noi, colaboratorii I. P. S. Voastre, vă însoțim pe acest drum de muncă pentru binele Bisericii și Patriei noastre”.

Răspunzînd, I. P. S. Mitropolit Nicolae mulțumește pentru urările care i s-au făcut la acest început de an.

În continuare, I. P. S. Sa arată că există o legătură între praznicul Nașterii Domnului și punerea numelui lui Iisus și între Anul Nou și anume prin Nașterea Domnului, Cel veșnic s-a întruchipat în timp, iar prin Anul Nou timpul primește pecetea veșniciei. Prin Iisus Hristos, Domnul nostru, ne-am ridicat la veșnicie, ceea ce înseamnă că trebuie să lucrăm în așa fel ca să înveșnicim timpul prin clipele pe care le trăim. Faptele noastre deci trebuie să fie astfel făcute, trebuie să aibă permanent un conținut luminos, ziditor, folositor semenilor, încît să poată sta în fața veșniciei. Prin realizările sale de interes obștesc, prin creațiile sale, putem spune că și înveșnicirea poporului nostru devine o certitudine mai evidentă mai mult ca oricînd.

Înaltul Ierarh mulțumește forurilor de stat și bisericești, precum și credincioșilor din Arhiepiscopie pentru sprijinul primit în activitatea pe anul 1972 și exprimă nădejdea că, prin eforturi susținute, și anul 1973 va aduce noi roade de zidire creștinească și patriotică.

— Praznicul Nașterii Domnului s-a serbat potrivit tradiției și la Centrul arhiepiscopesc Timișoara, corul preoților din oraș, corul catedralei, precum și formația bărbătească a corului catedralei prezentînd în cadrul vecerniilor din Duminică dinaintea Nașterii, ca și în ziua întîia și a doua a praznicului programe de colinde.

În ziua praznicului Nașterii Domnului I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a oficiat Sf. Liturghie arhierescă. În cadrul acesteia, la momentele potrivite, Înaltul Ierarh a hirotesit întru iconom stavrofor pe P. C. pr. Ioan Blaj, consilier eparhial, iar pe absolventul de Seminar teologic din Caransebeș, Petru Chincea, ca diacon. După terminarea serviciului divin, la reședința mitropolitană a avut loc obișnuita recepție de Crăciun la care au luat parte reprezentanții celorlalte culte religioase, membri ai Consiliului și Adunării eparhiale, preoți și mireni, membri corului catedralei.

## Comemorînd pe Nicolae Bălcescu

*La sfîrșitul anului încheiat, în luna noiembrie 1972, s-au împlinit 120 ani de cînd s-a stins din viață la Palermo — în Italia — sărac și singur, marele revoluționar de la 1848 din Țara Românească, Nicolae Bălcescu (1819—1852).*

*Foarte de timpuriu Nicolae Bălcescu se afirmă ca mare patriot și om politic, alăturîndu-se „partidei naționale”, din care cauză a fost arestat mult timp. Ca scriitor a debutat la 1844 în „Propășirea” din Iași unde a scris despre „Puterea armată a românilor”. În 1845 a scos în cinci volume, împreună cu August Treboniu Laurian, „Magazin istoric pentru Dacia”, după care a scos „Poporul Suvoran”, dar din cauza uneltirilor dinăuntru și dinafară, revoluția din 1848, a cărei căpetenie a fost, a eșuat, după ce se constituise un guvern provizoriu în cadrele cărui el fusese secretar de stat și astfel înflăcăratul patriot a trebuit să ia drumul pribegiei, oprindu-se mai întîi în Transilvania unde a cunoscut îndeaproape pe tribunii revoluției, în frunte cu Avram Iancu.*

*Mînnit de atîtea planuri nereușite, Bălcescu a plecat în Franța, la Paris, unde a cunoscut o seamă de scriitori revoluționari și unde a întîlnit pe Kogălniceanu, Alecsandri, Eilade, Russo, cu care scoate „România viitoare”. În coloanele acesteia publică valoroasa „Cîntare a României”, de Alecu Russo, în traducere din franceză. Tot la Paris a vorbit la data de 3/15 mai 1851 în fața studenților români despre „Mișcarea Românilor din Ardeal la 1848” pe care o publică apoi în „Junimea Română”.*

*În exilul său, Nicolae Bălcescu a ajuns în Italia, stabilindu-se la Palermo în Sicilia, unde ros de tuberculoză s-a stins ca o luminare la vîrsta de numai 33 ani.*

*Operele de căpetenie ale marelui luptător revoluționar scrise în emigrație au fost: „Probleme economice ale Principatelor Dunărene” (în limba franceză) și „Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul”, care vor fi totdeauna temelie de documentare pentru cercetători.*

*În fruntea luptei pentru libertate națională și dreptate socială avînd în față deviza: „Dreptate, frație,*

*În ziua a doua de Crăciun, Înalt Prea Sfinția Sa a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în catedrala din Caransebeș, iar Duminică, după Nașterea Domnului, s-a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în parohia Lugoj.*

*Cu aceeași înălțare sufletească s-a serbat și ziua de 1 ianuarie. Înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala din Timișoara, răspunsurile liturgice fiind date de corul catedralei.*

*La predică, I. P. S. Sa a prezentat credincioșilor înfăptuirile mai importante ale Eparhiei în cursul anului 1972, precum și preocupările pentru anul nou început.*

*După Sf. Liturghie la reședința mitropolitană I. P. S. Sa în cadrul tradiționalei recepții a primit felicitările angajaților Centrului eparhial, ale preoților din oraș, membrilor Consiliului eparhial, ale reprezentanților cultelor religioase, ale corului catedralei și ale credincioșilor.*

*— Ca și în anii trecuți, în seara Duminicii dinainte de praznicul Nașterii Domnului, la Catedrala episcopală din Arad, P. S. Episcop Teoctist, înconjurat de preoți și diaconi, a slujit vecernia cu litie, iar apoi corul bisericesc a interpretat mai multe colinde din toate regiunile țării, însoțite de o frumoasă prezentare făcută de tînărul diacon I. Gherman.*

*Prea Sfințitul Teoctist a tălmăcit pentru credincioși însemnătatea colindelor în păstrarea unității de credință și de neam, precum și frumusețea cu care ele exprimă adevăruri dogmatice privind taina întrupării Domnului*

*— La reședința episcopală din Arad, Prea Sfințitul Episcop Teoctist a primit, în ajunul praznicului Nașterii Domnului, corurile parohiilor Arad-Grădiște și Aradul Nou, în frunte cu preoții parohi. Prezentate de preoți și de dirijori, corurile au cîntat frumoase colinde de Crăciun. Prea Sfinția Sa le-a dat îndrumări pentru continuarea păstrării acestor comori ale simțirii creștinești și ale graiului poporului nostru.*

*Au fost primiți de asemenea și alți colindători, cîntece de stea, irozi, într-o atmosferă de sărbătorească bucurie.*

(Continuare în pag. 4)

*unitate”, Nicolae Bălcescu a dat dovadă de cel mai fierbinte patriotism, încît Vasile Alecsandri scria: „În inima lui, patriotismul ocupa atîta loc, că e de mirare cum de se puteau adăposti în ea și alte simțuri”. Studiiile lui au rămas nepieritoare, încît Grigore Tocilescu scria la timpul său: „Deși forfecate de cenzori, loveau adînc în despotismul zilei. Ele aruncaseră sămînța în ogorul național și pregăteau spiritele pentru revoluție. Avea curajul să scrie că niciodată o nație nu se poate mînnui decît prin sine însăși”.*

*Ideea de bază a lui Bălcescu era însă „De a apăra naționalitatea și drepturile noastre, de vom fi nevoiți chiar vîrsînd sîngele nostru” pentru a atinge felul: „Popor suveran într-o republică democratică”, cum scrie el în „Manualul bunului român”.*

*Ca un mare clarvăzător, Nicolae Bălcescu a întrevăzut de atunci Unirea tuturor românilor într-un singur stat, scriind: „Visarea vieții mele se va îndeplini; Atunci toți românii vor fi una, liberi și frați; Eu nu voi mai avea noroc a vedea această zi, deși cel din urmă al meu cuvînt va fi un imn Ție, Țara mea mult dragă”!*

*Iată-l pe Nicolae Bălcescu, înflăcăratul patriot și mare luptător pentru popor, vizionar al îndeplinirii idealurilor poporului român de pe ambele versante ale Carpaților. Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, l-a caracterizat, ca pe un „gînditor social de talie europeană, ale cărui lucrări demonstrează o concepție foarte avansată pentru vremea sa cu privire la problemele fundamentale ale societății, ale îmbunătățirii destinului poporului român”.*

*Marile idealuri, pentru care Nicolae Bălcescu a luptat cu atîta ardoare, s-au împlinit în anii noștri. Comemorînd cei 120 de ani de la moartea sa, se cuvine însă să ne reamintim cu deosebire de viața sa cinstită, de dragostea sa profundă pentru poporul din mijlocul cărui s-a ridicat, pe plaiurile acestea minunate, însușiri care sînt permanent valabile și de care să ne pătrundem și noi, ca fii buni ai Bisericii ortodoxe și Patriei noastre dragi.*

N. D. Găvozdea

## INFORMAȚII

(Urmare din pag. 3)

— Sîmbătă, 6 ianuarie 1973, Botezul Domnului nostru Iisus Hristos, Boboteaza, în Catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă de către I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

I. P. S. Sa a slujit de asemenea sfințirea apei rînduită pentru Boboteaza, slujbă bogată în rugăciuni ziditoare de suflet, stropind apoi catedrala și pe credincioși cu apă sfințită.

La priceasnă a predicat P. C. rector Is. Todoran, despre semnificația praznicului.

— Începînd cu luna septembrie 1972, Episcopia Ortodoxă Română pentru Europa Occidentală, cu sediul la Paris, editează buletinul intitulat „Vestitorul”, publicație religioasă, morală și națională, cum se spune în subtitlu. În ceea ce privește țelu-

rile nobile pe care această revistă lunară și le propune să le urmărească, semnificativ este atît textul de pe frontispiciul copertei interioare: „Să ne iubim Țara și Poporul din sîngele căruia ne tragem”, cît și următorul pasaj din articolul inaugural: „Vestitorul” reapare astăzi... cu gîndul și dorința totodată de a reuși să devină ecoul și tribuna românilor din Franța, țară gazdă, și țara prietenă de veacuri a României. Rămîne acum să ne străduim cu toții să depunem o muncă devotată Bisericii și Țării, justificînd prin aceasta însemnătatea și rostul românilor de peste hotare, care trebuie să constituie un capitol prețios de sentimente, de spiritualitate, de ortodoxie, dar și de un patriotism curat.”

„Telegraful Român” urează „Vestitorului” ca Cel Atotputernic să-i ajute în vestirea acestor ziditoare gînduri.

## Păcate împotriva familiei

(Urmare din pag. 2)

să-și găsească adăpost în alte case. Ce spectacol degradant oferă vecinilor o astfel de familie! În afară de faptul că asemenea manifestări cad sub sancțiunile prevăzute de Codul penal, morala creștină le înfierează și condamnă cu toată puterea, ele fiind păcate grele, îndreptate împotriva dreptății și a iubirii. Sf. Scriptură condamnă astfel acest păcat: „Să nu greșiți, minîindu-vă. Cugetați în inimile voastre, în așternuturile voastre și vă potoliți” (Ps. 4, 4), iar Sf. Apostol Pavel spune: „Miniati-vă și nu păcătuiți, soarele să nu apună peste minia voastră” (Efes. 4, 26).

Dar principalul păcat care destramă familia și nimicește curătenia și sfințenia căsătoriei este imoralitatea (necurăția, adulterul sau preacurvia), adică legătura trupească a unuia dintre soți în afară de căsătorie. Gravitatea acestui păcat stă în faptul că el distruge tocmai ceea ce era mai important în căsătorie: legătura trupească și sufletească dintre soți, fapt pentru care Mîntuitorul l-a considerat ca singurul motiv acceptabil pentru divorț. Acest păcat distruge fidelitatea conjugală, destramă și nimicește legătura intimă dintre soți, încalcă dreptatea și înlătură iubirea între ei. Este un păcat împotriva dreptății, deoarece în căsătorie „femeia nu este stăpînă pe trupul său, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpîn pe trupul său, ci femeia (I Cor. 7, 4). Adulterul este îndeosebi un păcat împotriva iubirii, pentru că el distruge legătura iubirii dintre soți prin faptul că „cel ce se alipește de desfrînată nu este un trup cu ea?” (I Cor. 6, 16). El încalcă cu totul și nesocotește iubirea pe care și-o datorează reciproc cei doi soți, căci Sf. Apostol Pavel spune: „Așa sînt datorii bărbații să-și iubească femeile lor, ca și trupurile lor. Cel ce-și iubește femeia sa, pe sine se iubește” (Efes. 5, 28).

În cazul că păcatul adulterului se săvîrșește de ambii soți, temelia vieții familiale e distrusă cu totul, deoarece forța care menține unitatea dintre cei doi soți nu mai există și astfel legătura sufletească dintre ei fiind distrusă, e nimicită însăși esența familiei și atunci conviețuirea familială este numai formală.

Sf. Apostol Pavel condamnă cu toată puterea acest păcat: „Fugiți de desfrînare. Orice alt păcat ar face omul, este în afară de trup; dar cel ce face desfrînare, păcătuieste în trupul său. Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfînt?” (I Cor. 6, 16—19). Dacă Mîntuitorul a ridicat legătura căsătoriei la rangul de taină, înseamnă că ea trebuie să rămînă neîntinată, fără prihană și sfință, „căci voia lui Dumnezeu aceasta este: sfințenia voastră! Să vă feriți de desfrînare, ca să știți fiecare să-și stăpînească vasul său în sfințenie și cinste” (I Tes. 4, 3—4). Același Apostol în epistola către Evrei spune: „Cinstită să fie nunta întru toate și patul neîntinată. Iar pe desfrînați îi va judeca Domnul” (Evr. 13, 4).

Dar prin încheierea căsătoriei, cei doi soți își asumă responsabilități reciproce unul față de altul, de la care nu e îngăduit să se sustragă. Astfel, sarcina întreținerii familiei revine în primul rînd soțului, mai ales dacă soția nu e încadrată în cîmpul muncii, ci rămîne la îndeletnicirile ei casnice. În cazul că amîndoi soții sînt salariați, ei au datoria să contribuie împreună la întreținerea familiei. Sînt cu totul inadmisibile pentru amîndoi soții sustragerea de la această îndatorire, prin cheltui-

rea salariului pe distracții și plăceri în afara familiei, lăsînd-o pe aceasta — mai ales cînd sînt și copii — lipsită de mijloacele materiale strict necesare.

La fel de condamnabile sînt atitudinile de dezinteres față de creșterea și educația copiilor, de lipsă de colaborare cu școala, de lipsă de control asupra îndeletnicirilor copiilor din timpul liber, căci Apostolul neamurilor îndeamnă pe părinți astfel: „... creșteți pe copiii voștri în învățatură și certarea Domnului” (Efes. 6, 4). Deopotrivă de condamnabile sînt atitudinile de toleranță și slăbiciune față de copii, de întreținere a copiilor majori, sănătoși, care nu vreau să muncească, ci se complac să trăiască pe spinarea părinților.

O faptă la fel de condamnabilă, deci un păcat împotriva familiei, este și abandonul familial. Părăsirea familiei de către oricare din soți — îndeosebi în cazurile în care au copii — este un păcat împotriva dreptății și iubirii, dar în același timp este și un delict împotriva societății, deoarece e o dezertare totală de la împlinirea datoriilor față de familie, grija față de aceasta fiind lăsată în sarcina statului. Indiferent de motivele care determină pe unul sau altul dintre soți să părăsească familia, abandonul familial este unul dintre păcatele cele mai grave împotriva familiei. Aceasta, mai ales în cazul în care soțul care a abandonat familia caută să-și piardă urma, spre a nu fi constrîns pe cale legală să suporte întreținerea celor pe care i-a abandonat.

Divorțul este desfacerea căsătoriei pe cale legală. În Vechiul Testament era îngăduit de legea lui Moisi, „pentru învîrtoșarea inimii” evreilor, dar — spune Mîntuitorul — „din început n-a fost așa” (Matei 19, 8). În Noul Testament, Mîntuitorul nu îngăduie divorțul, pentru că familia a fost întemeiată de Dumnezeu în rai, ca o legătură indisolubilă dintre bărbat și femeie, căci „ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă” (Matei 19, 6). De aceea, „oricine va lăsa pe femeia sa, afară de pricină de desfrînare și va lua pe alta, preacurvește...” (Matei 19, 9). Așadar, Biserica noastră admite divorțul numai în cazuri excepționale, din motivele precizate în Dreptul bisericesc, care arată starea de moarte sufletească a soților unul față de altul.

Divorțul este condamnat nu numai fiindcă e un păcat împotriva indisolubilității căsătoriei, ci și pentru consecințele lui negative asupra creșterii și educației copiilor, care au nevoie de îngrijirea ambilor părinți. În cazul hotărîrii unuia sau a ambilor soți de a divorța, în activitatea sa pastorală, preotul are datoria să facă tot ceea ce îi stă în putință, spre a ajunge la împăcarea soților învrăjbiți, înfățișîndu-le acestora consecințele nefaste ale divorțului mai ales pentru copii.

De aceea, tinerii care urmează să se căsătorească trebuie să chibzuiască din bună vreme, spre a-și zidi edificiul familiei pe temelie de piatră, pentru a găsi în sînul acesteia satisfacțiile și fericirea necesară, feriți de ispite ce i-ar putea atrage pe calea unora dintre păcatele amintite mai sus. Numai astfel vor rămîne credincioși cuvintelor Mîntuitorului: „Ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă” (Matei 19, 6).

I. Zăgrean

## Au plecat pe drumul veșniciei

În luna noiembrie 1972, am însoțit cu durere și tristețe adîncă, pe drumul veșniciei, patru academicieni, personalități ale istoriei, culturii, științei și artei românești. Încercăm, aici, un medalion cronologic al lor.

1. Academician prof. univ. Atanase Joja (1904 — 8 XI. 1972). Gînditor original, filozof și logician, a fost cunoscut ca o personalitate remarcabilă, eminent militant politic, înflăcărat intelectual, membru marcant al mișcării muncitorești din România. Ca savant și-a închinat efortul spiritual dezvoltării științei și școlii filozofice românești, slujind cauza socialismului la noi. Membru al Consiliului de Stat și președinte al Academiei R. S. România, a făcut parte din Prezidiul Academiei de științe sociale a R. S. România. Erou al muncii socialiste.

2. Academician prof. univ. Dr. Horia Hulubei (1896 — 22. XI. 1972). Savant-patriot și cercetător pasionat, a fost unul din fondatorii Institutului de fizică atomică și nucleară, și director al său. Organizator și conducător științific strălucit, marele „profesor” entuziasma elevii prin lecțiile sale, dintre care unii se afirmă azi ca reputați oameni de știință în țară și străinătate.

3. Academician Henri Coandă (1886 — 26. XI. 1972) a fost personalitatea proeminentă a științei românești din acest veac. Savant și inventator cu mare renume pe plan mondial, el este autorul primului avion cu reacție, în 1910. Prin cele peste 250 de invenții, a adus o contribuție excepțională la progresul științific și tehnic național și universal. Doctor Honoris Causa al Institutului Politehnic din București și membru al multor foruri științifice din străinătate, H. Coandă a întrupat geniul creator al poporului nostru, deține un loc de frunte în viața științifică internațională aproape șapte decenii. A fost consilier de stat cu rang de ministru și președintele Institutului pentru creație, știință și tehnică.

4. Academician Victor Eftimiu (1889 — 27. XI. 1972). Eminent reprezentant al literelor românești, a fost creatorul unei vaste și variate opere poetice, dramatice, și prozator de mare valoare, cu bogate rezonanțe în masele populare.

Opera sa este străbătută de un puternic și luminat sentiment patriotic, de multă dragoste față de cultura și folclorul românesc, de creațiile autohtone și arta autentică națională și universală. Viața și opera sa sînt expresie majoră a personalității sale vibrante, a intelectului umanist, bun patriot, slujitor al binelui și fericirii poporului său. Într-o conferință rostită la Sibiu, el a spus: „Limba noastră este de origine latină”, „Ea este o înaltă doamnă și o voi sluji cucernic în veac, pînă la capăt”.

Poporul nostru regretă profund plecarea dintre noi a celor patru luceferi ai geniului său. Cîstindu-le memoria, le promitem să prelungim peste veacuri ecoul operei lor, urmîndu-le pilda vieții lor luminoase.

Pr. Simion Radu

## Iubirea față de fire

*Mi-am împărțit iubirea în mii de particule;  
Iubit-am toate-n lume: și razele de soare,  
Și norii și furtuna și marea mugitoare,  
Și munții și cîmpia cu spicele ei grele.*

*Am îndrăgit grădina, cu trandafirii-n floare,  
Amurgul cu rubine și nopțile cu stele,  
Și zorile senine ca gîndurile mele,  
Și ciripitul vesel, sunînd în depărtare.*

Z. Lațcu

## Proverbe românești

- Bețivul cînd este beat  
Îi pare că-i împărat.
- Munca e blagoslovită  
Cînd te ți de ea ai pită.
- Să aibă omul rușine  
Cînd face rău, iar nu bine.
- Cînd ești sănătos bărbat  
Ești îndestul de bogat.